

САНА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТӨН ТАКСАР

Дьаһалта субэ мунньаҕа

Сонуннар

Муус устар
2 КҮНҮТ
ОҕУОҕА
№ 39
(9256)

Бэбиэскэбэ — сааскы уу кэлиитэ

Бый аайы үгэс курдук улуус дьаһалтатын субэ мунньаҕар тэрилтэ салайааччыларын, нэһиликтэр баһылыктарын уонна специалистарын кытары үлэ-хамнас туруга кэспэтигэр туруоруллар, кэлэр өттүгэр ытыллар дьаһаллар бигэргэнэллэр, чопчу соруудахтар анааллар. Кулун тутар ый 30 күнүгэр буолбут улуус баһылыгын учараттаах субэ мунньаҕар сүрүн боппуруонунан сааскы халаан уутун аһары турда.

Саха Республикатын тыатын хаһаайыстыбатын министрствотун мелиорацияга управлениетын специалиһа А.П. Протопопов республика үрдүнэн итиэннэ ордук чорботон, биһиги улууска, сааскы халаан уутун балаһыанньатын иһитиннэрдэ. Амма өрүскэ уонна Таатта үрэх сүннүүнэн быйыл уу кэлиитэ улахан буолуобун сэрэттэ. Гидротехническэй тутуулар, ол эбэтэр быһыттар туруктарын ырытан биздэ. Халаан саана быһыттары таба туһанан, балысхан уу сыыйа кэлэн аһарын ситиһиэхтээхпитигэр болломтону уурда. Хонду, Бабаба, Түөйэ үрэхтэринэн уонна Таатта сүннүүнэн ыаллы улууспутугар 55 мөл. кубометр уу кириэбин сэрэтэн, биһиги, чуралчылар, бу кэмнэргэ эллиэтинэспит үрдүгүн бэлиэтээтэ.

Салгыы улуус дьаһалтатын ыксаллаах быһыыга-майгыга комиссиятыттан М.П. Дордурова халаан уутун аһарыга тэриллбит комиссия үлэтин былааннарын билиһиннэрдэ. Амма өрүс мууһа чарааһын, быйылгы хаар смигэ 2,5 төгүл улахан уонна быһыттар туруктарын бэлиэтээн, хас биридин тэрилтэ, нэһилиэк ыксаллаах быһыыга-майгыга бэлэм олохтоохтаахтарын санатта. Улууска ыксаллаах быһыыга анаан үл кырыымчыгын итиэннэ анал техника наадатын эттэ.

Иһитиннэриилэр сүннүүлэринэн кирибит ыһытылар ордук чорботон быһыттары уонна муосталары оноруу төһө үбүлэниэбин, уматыгынан хаачылыгы хайдах буолуобун тула буоллулар.

Хайыах учаастагын баһылыга М.Н. Данилов өрүс сүннүүгэр озорор икки нэһилиэккэ—Соловьевка, Болугурга уонна Хайыах учаастагар халаан кэмгэр тэриллэр дьаһалларга үл көрөргө туруоруста. Нэһилиэнньэ дьэстин-уотун, малын-салын, сүһүтүн-техникатын страховкалааһын боппуруоһа уталытыллыбакка быһаарыллыан наада диэтэ. Ууга барыы түбэлтэтигэр Соловьев эвакуационнай пууна Хайыах оскуолата буолуохтаабын тоһоболоон, бу оскуола дьэстэ ситэри тутуулан ити кэмгэ бэлэм оһоһулуохтаабын туруоруста.

Чурапчы с. дьаһалтатын баһылыга И.И. Оконешинов тэрилтэлэр, нэһилиэнньэ Чурапчы күөлүн таһыма үрдүүгүгэр бэлэм олохтоохтаахтарын, хаар таһытын үлэтигэр нэһилиэнньэ күүс-көмө буолуохтаабын эттэ.

Түмүк тылы улуус баһылыга И.Н. Аммосов эттэ. Иннокентий Николаевич бу дьаһал сүннүүнэн республикаттан үл көрүлүүтэ кырыымчыгын иһитиннэрдэ. Анал техника—мотуордаах лодкалар, рациялар хайаан да баар буолалларын ирдэһиэхтээхпит диэтэ. Улахан уу кэлиитэ сабадалар, онон хас биридин нэһилиэк баһылыга, хас биридин тэрилтэ салайааччыта бу боппуруоска эллиэтинэстээхтик сыһыаннаһарыгар, баар техниканы көдүүстээхтик туһаныыны тэрийэргэ соруу туруорда.

Онон, улууспут бары олохтоохторо! Сааскы уу кэлиитэ соһумар буолбатын туһунан хас бириликпит бэлэм олохтоохторо

УҢУЙААНҨА СЕМИНАР

Кулун тутар 23 күнүгэр Сыланнаабы "Сулусчаан" уһууаанна улуустаабы үөрэх управлениетын тэрийикитинэн, оскуолаба кириэтин иннинээбэ саастаах оҕолор тэрилтэлэрин физкультурнай үлэһиттэригэр "Доруобай оҕону иити" дигэн темаба семинар буолла. Бу семинарга физкультура уонна медүлэһиттэр, барыта 40-ча киһи кэлэн, опытарын атастастылар, санааларын үлэһиннилэр.

Кэлбит ыалдьыттар уһууаан иһигэр баар түмсүүлэр үлэлэрин кытта билистилэр. Доруобай оҕону сыаналааһыны, эт-хаан сайдытыгар, оҕо хамсанар ньыматын бэйэтэ булунарыгар көмөлөһүү, хамсанар баатын үөскэти тула кэспэстилэр, физкультурнай салайааччылар оҕо хамсанарыгар көмөлөһүүгэ санааларын атастастылар. Биридиннээн иитээччилэр, уһууаан үлэһиттэрэ үлэлэрин сырдаттылар. Быйыл республикаба физкультурнай үлэһиттэргэ ыһытыллыбыт конкурс кыайылааҕа, Хатылы уһууаантан сылдьар А.Р.Сидорова уолаттарга "Боотурдар" дыарыгы ыһыптын семинар кыттыылаахтара сэргээн көрдүлэр. Бу көрсүһүүттэн бары үөрэн, элбэх туһалаабы билиһиттэрин, үлэлэригэр тирэх оностор баалаахтарын этэн тарбастылар.

А. НОЕВА,

уһууаан иитээччигэ, СР үөрэбин туйгуна.

ЧӨЛ ОЛОХ ДЕКЯДАТЫН ЧЭРЧИТИННЭН

Улууска биллэриллибит "Арыгылааһыны, табахтааһыны утары" дигэн декадаба Сылан нэһилиэгэр араас хабааннаах үлэлэр ыһытыллылар. Ол курдук, олохтоох балыыһа үлэһиттэрэ тэрилтэлэри кэрийэн бэснэдэлэри, субэлэри онордулар. Кулун тутар 21 күнүгэр тэрилтэлэр салайааччылары, общественной түмсүүлэртэн туһааннаах дьоннор, нэһилиэк баһылыга И.В.Башарин кыттылаах "Төгүрүк остуол" буолла. Иһитиннэриини фельдшер С.Н.Христофорова, санитарка М.И.Ноговицына уонна улуус "Чөл олох" обществагын чилиэнэ, оскуола нитэр үлэсэ завуһа П.Ю.Протофьяконов онордулар. Сүрдээх элбэх кэспэти тахсан, дьон санаатын хото этэн, иһтэриһинэй түмсүү буолла.

Түмүккэ чөл олоххо былааннаах үлэни ытарга, эдэр ыччат түмсүүтүн уонна кулууп үлэтин сэргэхситэргэ, арыгы, табах атыгытын бэрээдэгин өссө төгүл көннөрөргө, сааскы ырааһырдыы үлэтин былааннаахтык тэрийэргэ, контуруоллуурга уураах ыһытыллына. Сүрүннүүр үлэни ыһыты нэһилиэккэ баар "Эйгэ" социальнай-экологическай комплекс "Чөл, чэбдик олох" түмсүүтүгэр уонна олохтоох балыыһа үлэһиттэригэр соруудахтанын.

Кулун тутар 22 күнүгэр Сыннаалан киинигэр олохтоох балыыһа үлэһиттэрин тэрээһиннэринэн "Адам, ийэм уонна мин" дигэн күрэх көхтөөхтүк тэриллэн ыһытыллына.

А.АММОСОВА.

"БРОДНИКОВСКАЯ ААҤЫЛАР"

Сотурутаабыта Төлөй орто оскуолатыгар Улуу Кыайыы 60 сылыгар, улууспут тэриллэбитэ 75 сылыгар сөл түбэһиннэрин бири дойдутаахпыт, Аба дойдуга Улуу сэриитин кыттылааҕа буйун-поэт Алексей Спиридонович Бродниковка аналлаах "Бродниковская ааҥылар" иккис төгүлүн тэриллэн ыһытыллылар. Барыта 8 оскуолаттан

59 оҕо кыттан, араас темаларга дакылаат аахтылар.

Үөрэнээччилэр научнай-практической конференцияларын түмүгүнэн лауреат аатын Мугудай орто оскуолатыттан Вадим Шадрин ылла. Улуустаабы гимназия X кылааһын үөрэнээччигэ Надя Григорьева "А.С.Бродников хоһооннорун олоххо суолталара" дигэн дакылааты ситиһиннээхтик ааһан, Дьонуускай куораттан тахса сылдьар поэт кыһа С.А.Бродникова анал бириһинэн наһараадаланна. Төлөй орто оскуолатын VI кыл. үөрэнээччигэ Дима Хоюганов "Кыайыыны уһансыбытара" дигэн Аба дойдуга сэриитигэр кыттыбыт бири дойдутаахтарын үйэгитэн онорбут дакылаатын иһин, олохтоох суруйааччы П.Федоров — Сомоҕо олохтообут биирээбил бириһин тутта. Маны таһынан Санина Романова (Төлөй орто оскуолатын XI кыл. үөрэнээччигэ), Ира Пермякова (улуустаабы гимназия XI кыл. үөрэнээччигэ) онорбут дакылааттара улахан сэргээриник ыллылар.

Конференцияба улуустаабы "Саҥа олох" хаһыат үлэһитэ, Россия Суруйааччыларын союһун чилиэнэ, поэт Роман Данилов кыттыыны ылла. Конференция түмүгүнэн оҕолор сылтан-сыл эбиллэн иһэллэрэ, ааҕар дакылааттарынын темата дириһиригэр бэлиэтэннэ. Ордук үгүгэй бэлэмнээхтэринэн Төлөй орто оскуолатын (дир. В.И.Нестеров) уонна улуустаабы гимназия (дир. В.В.Гуляев) бэлиэтэннилэр. Түмүккэ олохтоох оскуола оҕолоро улахан концерты көрдөрөн уонна сыннаалак биздэрин тэрийэн, конференция кыттылаахтара үөрэн-көтөн тарбастылар.

Павел ФЕДОРОВ — СОМОҕО.

ОҔО СААС ОҔУОРДААХ ТОЙУГА

Бу дьыл кулун тутар 22 күнүгэр Кытаанахтаабы "Ньургуйаана" иһитлээччилэрин күүһүнэн Кыайыы 60, Чурапчы улууһа төрүтэммитэ 75 сылыгар аналлаах концерт туруорулунна, фойеба оһоһуктарын быысталаката тардылынна.

Быыс аһылларын кытта, сцена сонун декорацията көрөөччүлэр сүргэлэрин тутта көтөхтө. Кизгэтиини онорбут уһууаан эдэр үлэһиттэрэ П.В.Монастырева, Ф.П.Масимов, В.В.Андреева айымнылаах сыһыан көрдөрдүлэр. Концерты "Талтыбын, төрөөбү композиция арыйда. Онтон биридиннээн нүбүт сценарийынан таһыллан (элл. С.Г.Парфетова), төһөн сөптөөхтүк арыдылар. Уопсайа 28 нүмэр туруорулунна: сахалыы-нууччалыы ырыалар, хоһооннор, остуруйалар, үгэлэр импровизациялара, монтаж, авангарднай мода көрдөрүүтэ. Нүмэрдэр жанр өттүнэн байытыллыбыттар көрөөччүлэри сэргэхситтэ.

Музыкканан кизгэтии олус табыллыбытын бэлиэтир тобоостоох. Сахалыы танас-сал бири стиллээх тигиллэнигэр эдэр, эрчимнээх салайааччы М.А.Федорова саҥа сүүрэни киллэрэн эрэре харахха бырабыллар. Төрөппүттэр көстүүмү бэлэмнээһингэ бары сатабылларын уурбуттара биһирэниэн эрэ сеп. Уһууаан бары иитээччилэрэ концерты туруорууга түбүктээх үлэлэрэ көрөөччүлэр ыһыктарын таһынан сыаналанна.

Түмүккэ, оболорбутун кэрэ эйгэтигэр уһууаан иитээччилэрбитигэр махтанабыт, инникитин даҕаны хас бириди оҕо талаанын таба таһынан арыаргытыгар бабарабыт. Оҕо саас оҕуордаах тойуга төрөөбүт дойдуну чугдаарда туойуохтун.

"Ньургуйаана" уһууаан

ЧЭПЧЭТИИНЭН ТУҤАНЫТ

"Ленагаз" ААО Чурапчытаабы учаастага киин сэлиэннэ, нэһиликтэр олохтоохторун баллоннаах гаһынан хааччылар. Билинни кэмгэ гаһынан туһанааччы ахсаана элбин турар. Үрдүк тэрилтэбит тыа сири кыһалбаларын учуоттаан балайда үчүгэйдик хааччылан, баллонунан урукку курдук быстарбат буоллубут. Кэлин баллон сыаната үрдээн нэһилиэнньэ ортотугар айдаан табыста. СР Правительствотын тохсунньу 13 күнүгэбин 16 №-дээх Уурааҕар олобуран сыана государственной комитета ити сыананы быспыта. Улахан баллон сыаната — 645 солк., кыра — 310 солк. буолан турар. Ити сууманы кыһаҕарга нэһилиэнньэ кыаммат өрүтүгэр субсидия көрүлүөхтээх. Мантан алларар эйыллар докумуоннары хомуйан туттарып, очкобо орто хамнастан кыраны ылааччылар соробун эрэ төлөөн ылаахтаахтар.

Манньык докумуоннар наадалар:

1. Паспорт куопуйата.
2. Үлэ киингэтин куопуйата.
3. Справка (газтартын).
4. Дьэ кэргэн туһунан ыспыраалка.
5. Дьэстин туһунан ыспыраалка.
6. Дьэ дуоҕабара.
7. Хамнас.
8. Эбии дохуот ыспыраалката.
9. Пенсия кээмэйэ.
10. Алимент ыспыраалката.
11. 16-тан үлэс саастаах оҕоҕо үөрэнэр сириттэн ыспыраалка.

"Мугудайга "Аба күрэс"

Муус устар 2—3 күннэригэр Мугудайга республиканскай "Аба күрэс" буолар. Биһиги улууспут аатыттан кыттыахтара: улуустаабы "Аба күрэс—2005" кыайылаахтара Мугудайтан Собакин Петр Иванович уолунаан Альбертыын, Хоптоботтон Наумов Иван Семенович уолунаан Семалыын. Билингитэ 26 хамаанда 17 улуустан заяакаларын киллэрдилэр. Ол иһигэр ыраах Эбээн-Бытантайтан, Анаабыртан, Бүлүүттэн, Сунтаартан, Нерюнгриттан о.д.а.

Бастагы күн, муус устар 2 күнүгэр 10 чаастан күрэхтэһиини үөрүүлээхтик аһыт.

11. 30 сааны ыһарга уонна хомуйарга, мас эрбээһинигэр күрэхтэһи.

14. 00 мууска сыал ыһытыгар уонна ойбон аллаараһыныгар күрэхтэһи.

19. 00 кулууп дьэстигэр "Түргэн" дуобакка күрэхтэһи.

Иккис күн, муус устар 3 күнүгэр хас да этаптаах тафета ыһыллар. Абалар — агынан сүүрдэллэр, тхайыһарынан бараллар, куйуурунан мээчик хабаһа.

Оҕолор — куйуурга мээчик бырабаллар, табуу оҕолорго тоһуу хааһынан уонна көнө сир

Спорт

АЛАБАРГА ХАЙЫНАР КҮРЭБЭ

Муус устар 15-16 күннэригэр Москва куоракка мас тардылыгыгэр Россия бастагы чемпионата ыытыллаары турар. Бу улахан күрэхтэһнигэр Нерюнгина буолбут чемпионат кыайыылаахтара кыптар быраабы ыппылар. СР сүүмэрдьиммит хамаандатын састаабыгар Николай Барашков эрэ киирдэ. Онтон атын кыайыылаахтар барытаабыт.

Понедельник, 8 апреля	Вторник, 9 апреля	Среда, 10 апреля	Четверг, 11 апреля	Пятница, 12 апреля	Суббота, 13 апреля	Воскресенье, 14 апреля
06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 Лучший фильм 2004 года "72 метра" 11.20 "Кумир" 12.00 Новости 12.05 Комедия "Наверное, Баба сшила сумку - 2" 14.10 "Сергей Юрский. В теле человека" 15.00 Новости 15.20 Баян "Родина ждет" 16.20 "Пять вечеров" 17.30 Криминальная Россия 18.00 Вечерние новости 18.10 Криминальная Россия 18.40 Сериал "Клон" 19.50 Жди меня 21.00 Вояки 21.30 Х/ф "Гибель империи" 22.40 "Клара Луко. Последнее интервью" 23.30 "Время" 23.50 "Космос. Обратный отсчет". Док. фильм. 2-я серия 00.30 Премьера "Заложники стикки". Док. фильм 01.00 Фильм "Всегда" 02.30 Девчата из Лондона в фильме "С тобой и без тебя" 04.30 "Возвращение в Швейцарию". Док. фильм До 05.20	06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 Х/ф "Гибель империи" 10.20 Сериал "Клон" 11.30 Дисней-клуб 12.00 Новости 12.05 Фильм "Джентльмен" 13.50 "Идиоты" 14.30 "Угадай мелодию" 15.00 Новости 15.20 Баян "Родина ждет" 16.20 "Пять вечеров" 17.30 Криминальная Россия 18.00 Вечерние новости 18.10 Криминальная Россия 18.40 Сериал "Клон" 19.50 Премьера "На углу у Патриарших" (2004 год) 21.00 Время 21.30 Х/ф "Гибель империи" 22.40 Специсследование "Мир крови и мяса" 23.30 "Время" 23.50 "Неизвестный Олег Ефремов". 2-я серия 00.30 "Оружие Второй мировой войны". Док. сериал 01.00 Жерар Депардье в триллере "Город призраков" 03.10 Комедийный боевик "Последний дракон" 05.00 Искатели До 05.25	06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 Х/ф "Гибель империи" 10.20 Сериал "Клон" 11.30 Дисней-клуб 12.00 Новости 12.05 Х/ф "Азазел" 13.10 Детектив "Тетя" 14.30 "Угадай мелодию" 15.00 Новости 15.20 Детектив "Удар локтя" 16.20 "Пять вечеров" 17.30 Криминальная Россия 18.00 Вечерние новости 18.10 Криминальная Россия 18.40 Сериал "Клон" 19.50 Премьера "На углу у Патриарших" (2004 год) 21.00 Время 21.30 Александр Балуев, Сергей Макашев в многосерийном приключенческом фильме "Гибель империи" 22.40 Тайны века "Кремль в Кремле" 23.30 "Время" 23.50 "Чарльз и Кэмпбелл". Документальный фильм 00.30 Ударная сила 01.20 Фильм "Война" 03.40 Фильм "Волки forests" До 05.20	06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 Х/ф "Гибель империи" 10.20 Сериал "Клон" 11.30 Дисней-клуб 12.00 Новости 12.05 Х/ф "Азазел" 13.10 Детектив "Тетя" 14.30 "Угадай мелодию" 15.00 Новости 15.20 Комедия "Самые нежные" 16.20 "Пять вечеров" 17.30 Криминальная Россия 18.00 Вечерние новости 18.10 Криминальная Россия 18.40 Сериал "Клон" 19.50 Премьера "На углу у Патриарших" (2004 год) 21.00 Время 21.30 Х/ф "Гибель империи" 22.40 "Человек и закон" 23.30 "Время" 23.50 Тайная история искусства "Музей для дилеттанта" 00.30 "Сканер" 01.00 Комедийный боевик "Получивший участок" 02.50 Воздушный боевик "Живучий орел" 04.50 Сериал "Доктор Кунис" До 05.35	06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 Х/ф "Гибель империи" 10.20 Сериал "Клон" 11.30 Дисней-клуб 12.00 Новости 12.05 Х/ф "Азазел" 13.10 Детектив "Тетя" 14.30 "Угадай мелодию" 15.00 Новости 15.20 Комедия "Самые нежные" 16.20 "Пять вечеров" 17.30 Криминальная Россия 18.00 Вечерние новости 18.10 Криминальная Россия 18.40 Сериал "Клон" 19.50 Премьера "На углу у Патриарших" (2004 год) 21.00 Время 21.25 Большая премьера "23.00 Что? Где? Когда?" 23.00 "Что? Где? Когда?" Команда звезда Первого канала в финальной игре всесоюзной серии 00.20 Чарльз Шин, Лесли Нилсон в комедии "Очень страшное кино - 3" 01.50 Боевик "Соборность девчонки" 03.50 Вайнона Райдер в фильме "Как сделать лагуна из ада" До 05.55	06.00 Новости 06.10 Т/с "Десятое королевство" 06.30 Детектив "Шах королевы бриллиантов" 08.20 Ирак, гарем и любовь 09.00 Слово пастора 09.10 Здоровье 10.00 Новости 10.30 "Три очка" 10.40 "Кумир" 11.20 "Вспышка и клип" 12.00 Новости 12.10 История с географией 13.00 Дисней-клуб 13.30 Умники и умницы 14.10 "Слабое звено" 15.00 Фильм "Раскаленный суббота" 17.00 "Прости" 17.50 Микки Маус в России 18.00 Вечерние новости 18.10 "Ералаш". 30 лет 20.00 "Кто хочет стать миллионером?" 21.00 Время 21.20 "Разогрев" 22.40 "Золотой грамфон" 23.40 Боевик "Блуждающий" 02.00 Х/ф "Госфорд-парк" 04.30 Т/с "Доктор Кунис" 05.20 "Русский эстрадный" До 05.45	06.00 Новости 06.10 Т/с "Десятое королевство" 06.40 Фильм "Под каменным небом" 08.20 Армейский магазин 08.30 Дисней-клуб 09.10 "В чьей жилах" 10.00 Новости 10.10 "Неуловимые охотники" 10.30 Пять вечеров 11.10 "Дог-шоу" 12.00 Новости 12.10 Живой мир 13.10 Дисней-клуб 14.30 "Спаси меня" 15.20 Боевик "Терминал-2" 18.00 Времени 18.50 "КВН-2005" 21.00 Время 21.40 Фильм "Белые горы" приказ Луара 23.30 Боевик "Николай Валуев" - Актриса Левина 00.00 Супергерои 00.50 Криминальный боевик "Кремль за кровью" 04.50 Сериал "Доктор Кунис" 04.50 "Ура в Антарктиде" Документальный фильм До 05.15

- Кэргэнийгэр Алчага, оёолоруугар, бигнэг төрөөбүтээрнэгэр Дуу-уусайддагыг "Чуралчы" түмүсү, аймактара, добооттору.
- Кэргэнийгэр Алчага, оёолоруугар, бигнэг төрөөбүтээрнэгэр Чу-уаны орто ооскулатын 1977 сыллаахха бүтэрбит 24-с ылуус, учуу-ула М. Р. Оконешикова.
- Убайыгар Полоа Егор Егоровичка, кини днэг кэргэнийгэр, ай-ахтарыгар Чуралчы орто ооскулатыгар бигнэг үерэмкин табаарыс-са.